

плекс законодавчих механізмів щодо запобігання подальшій фрагментації земель. Враховуючи закордонний досвід, варто встановити норми щодо мінімальних розмірів земельних ділянок (особливо сільськогосподарського призначення), які не підлягають поділу в процесі успадкування. Для цього потрібно враховувати регіональну диференціацію.

Крім того, потрібно розробити механізм надання пріоритетного права у разі продажу земель сільськогосподарського призначення. Адже надання переважного права одному із спадкоємців, який бажає займатись сільським господарством, сприяє уникненню поділу земель і, як наслідок, їх консолідації.

Література

1. **Можливості** консолідації земель в Україні: земельний (іпотечний) банк та ринок земель. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.dorada.org.ua/nevs>.
2. **Ткачук Л.В.** Консолідація земель: ефективне використання та охорона в умовах трансформації земельних відносин : монографія / Л.В. Ткачук. – Львів : Вид-во Львівського НАУ, 2009. – 249 с.
3. **Шворак А.М.** Теоретичні основи консолідації земель: зміст, мета, завдання, принципи / А.М. Шворак // Землеустрій і кадастр, 2008. – № 4. – С. 11-13.
4. **Ступень М.Г.** Вдосконалення використання земель населених пунктів в умовах ринку : монографія / М.Г. Ступень, М.Д. Лесечко. – Львів, 2004. – 238 с.
5. **Теоретичні основи державного земельного кадастру** : навч посібн. // М.Г. Ступень, Р.Й. Гулько, О.Я. Микула, Н.Р. Шпик. – Івано-Франківськ : Вид-во "Новий світ-2000", 2004. – 392 с.

Нестеренко Г.Б., Красовская Г.И. Консолидация земель как одно из мероприятий усовершенствования структуры землевладений

На примере Локачинского района Волынской области рассмотрены вопросы усовершенствования системы расположения земельных участков, а также освещены проблемы в современном землеустройстве. Для достижения оптимизации землепользований, эффективного их использования, предлагается воплощение стратегии консолидации земель.

Ключевые слова: консолидация земель, фрагментация земель, аренда, землепользование, приоритетное право.

Nesterenko G.B., Krasovska G.I. Land consolidation as one of the means of the improvement of land possession structure on the example

Of Lokachynskyi district Volyn region The question of the improvement of system of the allocation of land areas, including land shares is considered and modern problems of land use are highlighted. For the achievement of the optimization of the allocation of land use, its effective use, the implementation of the land consolidation strategies is proposed.

Keywords: land consolidation, land fragmentation, lease, land use, right of priority.

УДК 658.8 **Доц. М.В. Одрехівський, канд. техн. наук – Дрогобицький ДПУ ім. Івана Франка**

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ МОДЕЛЕЙ ІНТЕГРАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ СТРУКТУР У ЕКОНОМІКУ РЕГІОНІВ

Запропоновано в основу побудови моделей інтеграції інноваційних структур до економіки регіонів покласти кластерні моделі, як ефективну організаційну форму інтеграції суб'єктів господарювання за географічною ознакою, з метою об'єднання зу-

силь у певній сфері діяльності для отримання більшого синергетичного ефекту, отримання конкурентних переваг, активізації економічного та інноваційного розвитку.

Роздержавлення і приватизація в Україні спричинили розрив науково-дослідних, економічних, та виробничо-технологічних зв'язків, породили різноманіття форм власності, що в сукупності, за умов становлення ринкових відносин, потребує використання світового досвіду з практики створення територіальних виробничих і послугових об'єднань, які отримали назву кластер [13]. Кластери як інтегровані утворення підприємств, фірм, організацій, установ, діяльність яких знаходиться в одній сфері бізнесу, є глобальним явищем. Вони існують у розвинених країнах, у країнах, що розвиваються, та у країнах з перехідною економікою. Досвід зарубіжних країн свідчить, що кластери сприяють регіональному розвитку. Тому в основу методології побудови моделей інтеграції інноваційних структур у економіку регіонів пропонуємо покласти кластерні моделі. Кластерні моделі стали сьогодні ефективною організаційною формою інтеграції суб'єктів господарювання за географічною ознакою з метою об'єднання зусиль у певній сфері діяльності для отримання синергетичного ефекту, конкурентних переваг, активізації економічного та інноваційного розвитку [15, 17, 22].

Поняття "кластер" бере початок від висунутої американським економістом М. Портером концепції кластерної моделі господарства. "Кластер – це група близьких, географічно взаємозв'язаних компаній та співпрацюючих з ними організацій, які спільно діють у певному виді бізнесу" та "характеризуються спільністю напрямів діяльності та взаємодоповненням однією іншою" [13, с. 59]. Тобто за своєю сутністю кластер – це територіально-господарське взаємозумовлене об'єднання базових, суміжних, допоміжних та обслуговуючих підприємств [17]. Внаслідок науково обґрунтованого підходу до об'єднання підприємств, організацій та установ, відповідно до природних, соціально-економічних умов регіону, з його транспортним, економіко-географічним положенням, досягається певний економічний ефект.

Найбільш широкоживаними визначеннями кластерів, кожне з яких підкреслює основну рису їх функціонування, можна вважати [19]:

- регіонально обмежені форми економічної активності всередині споріднених секторів, які зазвичай прив'язані до певних наукових установ (науково-дослідних інститутів, університетів тощо);
- досить вузько визначені сектори, у яких суміжні етапи виробничого процесу утворюють ядро кластера (наприклад, ланцюг "постачальник – виробник – збутовик – клієнт"). До цієї ж категорії потрапляють і мережі, що формуються навколо головних підприємств (фірм);
- галузі економіки, визначені на високому рівні агрегації або сукупності секторів на ще вищому рівні агрегації.

У науковій літературі сьогодні визначено сім основних характеристик кластерів [19], комбінації яких можуть визначати вибір певної кластерної стратегії:

- географічна: побудова просторових кластерів економічної активності, починаючи від суто місцевих (наприклад садівництво в Нідерландах) до насправді глобальних (аерокосмічний кластер);

- горизонтальна: кілька галузей (секторів) можуть входити до більшого кластера (наприклад система мегакластерів в економіці Нідерландів);
- вертикальна: у кластерах можуть бути присутні суміжні етапи виробничого процесу. При цьому важливо, хто саме з учасників мережі є ініціатором і кінцевим виконавцем інновацій у межах кластера;
- латеральна: у кластері об'єднуються різні галузі (сектори), які можуть забезпечити економію за рахунок ефекту масштабу, що приводить до нових комбінацій (наприклад мультимедійний кластер);
- технологічна: сукупність галузей (секторів), що використовують аналогічну технологію (наприклад біотехнологічний кластер);
- фокусна: кластер фірм, зосереджених навколо одного центру – підприємства (фірми), науково-дослідного інституту або навчального закладу;
- якісна: тут важливим є питання не тільки про те, чи справді підприємства (фірми) співпрацюють, але й про те, яким чином вони це роблять. Мережа не завжди автоматично стимулює розвиток інновацій. Інколи в мережах, навпаки, пригнічуються інноваційні процеси та заохочується захисне поведіння. Взаємозв'язки з постачальниками можуть стимулювати інноваційні процеси, але вони також можуть використовуватися для перекладання витрат на партнерів і обмеження їх у фінансовому відношенні. В останньому випадку мережі не будуть ні стабільними, ні стимулятивними.

Наведені визначення кластерів, їх основні характеристики, аналіз досвіду побудови та функціонування кластерів у зарубіжних країнах підкреслюють аналогічність у підходах до побудови кластерів та інноваційних структур. Тобто кластерні моделі можуть використовуватись для побудови інноваційних структур, а інноваційні структури можна розглядати як кластери. Кластери, аналогічно інноваційним структурам, підвищують продуктивність праці, прискорюють темпи впровадження інновацій, сприяють конкурентоспроможності різних галузей економіки, не потребують значних коштів і складаються з різних ініціатив, спрямованих на стимулювання учасників для співпраці. Однією з переваг регіональних стратегій на підтримку побудови кластерів у рекреаційних зонах є їхня низька собівартість і висока окупність порівняно з іншими заходами, спрямованими на створення базової інфраструктури та надання послуг населенню.

Функціонування усіх кластерів ґрунтується на створенні мереж, співпраці та конкуренції. Їхні центри розташовуються в географічних центрах регіонів, що спеціалізуються у конкретних галузях, пов'язаних спільними технологіями чи видами діяльності [2, 6, 26]. Уряди багатьох країн Європи впровадили стратегії сприяння розвитку кластерів як засобу забезпечення економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Мета створення кластерів полягає у забезпеченні економічного розвитку та підвищенні конкурентоспроможності продукції чи послуг його членів на ринках. Для створення кластерів необхідно здійснити комплекс економіко-правових та гуманітарних заходів, забезпечивши при цьому певні базові умови регіонального розвитку. Процес утворення кластерів передбачає різні напрями зв'язків, а саме [14, 17, 19]:

- нові виробники, що приходять з інших галузей, прискорюють свій розвиток, стимулюючи науково-дослідні роботи та забезпечуючи необхідні кошти для впровадження нових стратегій;

- відбувається вільний обмін інформацією і швидке поширення нововведень каналами постачальників чи споживачів, які мають контакти з іншими конкурентними підприємствами (фірмами);
- взаємозв'язки всередині кластера, часто абсолютно несподівані, зумовлюють появу нових напрямів у конкуренції, які породжують цілком нові можливості;
- оптимізуються транспортні зв'язки і зменшуються транспортні витрати;
- раціоналізується рух ресурсних, процесних і продуктових матеріальних потоків;
- людські ресурси та ідеї утворюють нові комбінації;
- створюються оптимальні умови для поєднання галузевого планування і управління з територіальним.

Для подальшого розвитку кластерів розробляють стратегії, які, по суті, мають доповнювати одна одну. Тобто ці стратегії спрямовані на підвищення використання знань в існуючих кластерах та на створення нових мереж співпраці всередині них. Зазвичай, центром кластера стають кілька потужних підприємств (фірм), при цьому між ними зберігаються конкурентні відносини. Ефективна спеціалізація виробництва кластера дає можливість залучення до необхідної співпраці малого та середнього підприємництва.

Нині кластерні стратегії використовуються у США, Китаї, Мексиці, у більшості країн Європи. Так, у Німеччині з 1995 р. діє програма створення біотехнологічних кластерів Bio Regio. У Великобританії уряд визначив райони навколо м. Единбурга, Оксфорда та Південно-Східної Англії основними регіонами розміщення біотехнологічних фірм. Найвідоміший кластер у Східній Європі – угорський автокластер "Західна Паннонія" – формує 9 % ВВП Угорщини. У Норвегії уряд стимулює співпрацю між підприємствами (фірмами) в кластері "морське господарство". Фінляндія має розвинений лісопромисловий кластер, куди входить виробництво деревини, паперу, меблів, поліграфічного та пов'язаного з ним устаткування. Тісна взаємодія підприємств (фірм) цього кластера в поширенні знань забезпечує їм конкурентні переваги перед основними торговельними конкурентами. За оцінкою експертів, Фінляндія лідирує за рівнем як дослідницької, так і технологічної кооперації [5, с. 301; 22, с. 281].

Відомо, що найконкурентоспроможніші транснаціональні компанії зазвичай не розкидані безсистемно по різних країнах, а мають тенденцію концентруватися в одній країні, а іноді й в одному регіоні. Це пояснюють тим, що одна або кілька фірм, досягаючи результату своєї діяльності, який дає можливість впливати на світовий ринок, поширюють свій позитивний вплив на своє найближче оточення: постачальників, споживачів і конкурентів. Своєю чергою, успіхи оточення позитивно впливають на подальше зростання конкурентоспроможності цієї компанії [24, с. 33]. Що може стати запорукою розвитку Карпатського євро регіону, формування Карпатської рекреаційної інноваційної системи – Карпатського рекреаційного кластера.

Сьогодні кластерний підхід застосовується [19]: як основа стимулювання інноваційної діяльності; під час аналізу конкурентоспроможності держави, регіону, галузі; як основа загальнодержавної промислової політики; під час розроблення програм регіонального розвитку; як основа взаємодії усіх форм підприємництва.

В Україні концепцію галузевих кластерів почали застосовувати на практиці у 1998 р. Проте у процесі її впровадження виникли проблеми щодо поширення концептуальних економічних і методичних знань про кластери, їх організацію та підтримку. У 2005 р. почалось активне впровадження кластерів у таких чотирьох областях [19; 22, с. 281]: Хмельницькій (швейний, будівельний, харчовий, туристичний кластери, кластер зеленого туризму); Івано-Франківській (туристичний кластер, кластер виробників декоративного текстилю); Черкаській (кластер перевізників); Житомирській (кластер каменедобування та каменеоброблення).

У нашій країні є низка істотних вад, які не просто заважають впровадженню новітніх стратегій розвитку регіонів, але й роблять це фактично неможливим. До таких вад можна віднести недосконалість законодавчої бази, показники сплати податків і перерозподіл бюджету. Крім того, помилковою є позиція органів влади щодо необхідності інвестування тільки в деякі основні галузі промисловості, які можуть стати двигунами капіталовкладень з боку зарубіжних інвесторів, і надалі це приведе до зростання внутрішнього валового продукту та забезпечить розвиток регіонів. Європейський досвід у сфері регіонального розвитку вже давно спростував таку позицію як неправильну [5, с. 481].

Можливість реалізації процесів регіонального розвитку не залежить безпосередньо від інституційної та адміністративно-територіальної організації. Такий розвиток може бути забезпечений із застосуванням простих принципів і методів за умов роботи всіх систем – від централізованих до децентралізованих. Розроблення концепції галузевих кластерів в Україні спрямоване на подальший регіональний розвиток, підвищення конкурентоспроможності регіонів як основи їх динамічного розвитку та усунення значних міжрегіональних диспропорцій. Впровадження методологічних підходів кластерної моделі регіонального розвитку, які будуються на основі конкурентоспроможності галузей (секторів), сприятиме підвищенню рівня та якості життя населення, подоланню бідності та безробіття, стабільному економічному зростанню галузей економіки, прискоренню і проведенню системних реформ у регіонах.

Наявні методи побудови кластерних моделей утворюють два основні типи (ієрархічний і неієрархічний) та сім груп методів: ієрархічні агломеративні, ієрархічні дивізивні, ітеративні методи групування, факторні, методи згущень, методи пошуку модальних значень щільності та методи, що використовують теорію графів [8, 15, 22]. Ієрархічні методи характеризуються побудовою ієрархічної чи деревоподібної структури, коли відбувається послідовне угруповання чи поділ об'єктів щодо інших об'єктів. Неієрархічні методи – це набір методів, у яких спочатку здійснюється оптимізація деякої цільової функції, що визначає оптимальне у певному сенсі об'єднання об'єктів у кластери, визначається центр кластера або кілька центрів, потім групуються всі об'єкти в межах заданого від центра граничного значення.

Оскільки наше завдання – інтегрувати інноваційні структури у економіку регіонів, то у цьому випадку найбільш придатним можна вважати агломеративний метод побудови кластерів [3, 12, 15, 23], згідно з яким відбуває-

тється послідовне об'єднання суб'єктів господарювання у кластери, формування дерева кластерів і таким чином може здійснюватись побудова моделей регіональних економічних систем і формування різних регіональних утворень, наприклад, регіональних рекреаційних інноваційних систем – складових національної рекреаційної інноваційної системи.

Ефективне використання рекреаційних ресурсів України шляхом формування національної рекреаційної інноваційної системи, як мережі рекреаційних інноваційних структур на зразок рекропарків, рекрополісів та курортполісів, через створення їх у Карпатській, Кримській, Північно-Причорноморській, Поліській, Приазовській та інших рекреаційних зонах України, можливе лише під час збалансованого розвитку всієї інфраструктури рекреаційних зон. На багатих рекреаційними ресурсами регіонах України спостерігаються щільно заселені території, на яких розміщується по кілька близько розташованих міст та інших населених пунктів. Вони утворюють агломерації [7, 9]. Прикладом може слугувати Південний берег Криму, Прикарпаття, Закарпаття, Приазов'я, Північне Причорномор'я та ін. території [18]. Актуальною стає проблема інтеграції рекреаційних інноваційних структур у економіку регіональних агломерацій.

З метою відпрацювання механізмів інтеграції ІС у економіку регіонів, ми обрали дослідження інтеграції рекреаційних інноваційних структур на зразок рекропарків, рекрополісів, курортполісів, малих та середніх рекреаційних інноваційних центрів до тієї частини території Карпатської рекреаційної зони, яка охоплює міста обласного підпорядкування – Дрогобич, Борислав, Трускавець, місто Стебник, селище міського типу Східницю та ін. населені пункти Дрогобиччини, які в сукупності утворюють групу близько розташованих населених пунктів, які мають інтенсивні економічні та культурно-побутові зв'язки за рахунок спільного ринку праці, однакової системи цінностей місцевого населення та національно-ментальних чинників. Ці населені пункти утворюють Регіональну агломерацію "Дрогобиччина" [9, 11], якій надано статус асоціації міст і територіальних громад Дрогобиччини як добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування (Свідоцтво про реєстрацію добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування, № 6 від 29 березня 2005 р., видане Львівським обласним управлінням юстиції). Тому основою для розбудови кластерів на Дрогобиччині може бути Регіональна агломерація "Дрогобиччина". Тут важливу роль може відігравати державна допомога, оскільки співзасновниками агломерації є органи місцевого самоврядування. Саме агломерація у своїх програмних документах пов'язує національне бачення і стратегію економічного розвитку та регіональний потенціал, які можуть забезпечити стійкий розвиток регіону.

Регіональна агломерація (від лат. *agglomeratio* – приєднувати) – регіональне утворення, в основі якого лежить певна сукупність міських, сільських та інших поселень, які об'єктивно об'єднані в єдине ціле (складну багатокomпонентну динамічну систему) екологічними інтересами, інтенсивними економічними, зокрема трудовими та соціальними, культурно-побутовими, рекреаційними та іншими зв'язками [9; 20, с. 24; 25]. До критеріїв утворення агломерацій можна віднести [1, 4, 7, 10, 16]:

- масові трудові, навчальні, побутові, культурні та рекреаційні поїздки;
- до 1,5-годинна доступність транспортними коридорами;
- наявність регулярних приміських електропоїздів, автобусів, інших видів транспорту;
- знаходження підлеглих поселень у межах своїх адміністративних регіонів;
- спільність аеропорту, чи залізничного вузла;
- щільне розселення за транспортними коридорами;
- потреба в активізації ефективного використання інтелектуального, професіонального, організаційно-управлінського потенціалу в розвитку регіону;
- досягнення національних та регіональних цілей інноваційно-технологічного розвитку.

Актуальним є вивчення особливостей розвитку агломерацій, агломераційних форм організації підприємництва, що зумовлено такими причинами:

- необхідність пошуку методів і факторів забезпечення стійкого розвитку агломерацій;
- виявлення джерел випереджального розвитку агломераційних систем;
- поширення досвіду агломераційного розвитку на інші території;
- виявлення суперечливих тенденцій у розвитку агломерацій та шляхів їх подолання;
- вирівнювання рівня та якості життя населення агломерації, яке створює передумови до стійкого економічного розвитку території;
- створення раціональних методів і механізмів підвищення ефективності використання агломераційного потенціалу.

Особливої уваги заслуговують питання щодо узгодження функціонування суб'єктів агломерації, вплив агломерацій на типологію економічного росту регіонів та України загалом. Удосконалення та підвищення ефективності економіки агломерацій впирається у внутрішню розрізненість управлінських процесів в агломераціях, розпорошеність методологічної бази та різні цільові орієнтири економічного розвитку. Тому головною метою роботи був пошук та наукове обґрунтування шляхів інтеграції ІС в економіку регіональних агломерацій, удосконалення управління соціально-економічним розвитком агломерацій як форм концентрації інноваційного, рекреаційного, соціально-демографічного, виробничо-технологічного та організаційно-структурного потенціалів на обмежених територіях, і саме кластерні моделі дають змогу вирішити зазначені проблеми. Тобто кластерні моделі, покладені в основу побудови моделей інтеграції ІС до економіки регіонів, – ефективна організаційна форма інтеграції суб'єктів господарювання за географічною ознакою з метою об'єднання зусиль у певній сфері діяльності для отримання більшого синергетичного ефекту, отримання конкурентних переваг, активізації економічного та інноваційного розвитку.

Література

1. **Богорад Д.И.** Завдання вивчення й регулювання росту міських агломерацій / Д.И. Богорад // Наукові проблеми географії населення. – М. : Изд-во "Наука", 1967. – С. 137-153.
2. **Брувер А.** Стратегічне планування місцевого розвитку: розроблення та впровадження проектів : навч. посібн. / А. Брувер, Н. Руденко, С. Грищенко. – К. : Вид-во Європ. комісія, 2006. – 168 с.
3. **Волосяк М.В.** Роль кластерів у промислово-інноваційному розвитку регіонів / Волосяк М.В. // Економіка: проблеми теорії і практики : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2006. – Т. IV, № 213. – С. 1255-1263.

4. Давидович В.Г. Про взаємозалежне розселення в міських агломераціях / В.Г. Давидович // Містобудування й районне планування. – К., 1967. – С. 63-84.
5. Державне управління: плани і проекти економічного розвитку : монографія / за заг. ред. О.Ю. Кучеренка, І.В. Запатріної. – К. : Вид-во ВПІ, 2006. – 624 с.
6. Длугопольський О.К. Кластерна модель розвитку промислового виробництва регіону як фактор ефективних структурних реформ / О.К. Длугопольський // Економічний часопис – XXI. – 2003. – № 2. – С. 27-34.
7. Дубровин П.И. Агломерация міст (Генезис, економіка, морфологія) / П.И. Дубровин // Питання географії. – М. : Изд-во "Наука", 1959. – Т. 45. – С. 128-174.
8. Мигранян А.А. Теоретические аспекты формирования конкурентноспособных кластеров / А.А. Мигранян. – М. : Изд-во "Атика", 1997. – 215 с.
9. Міські агломерації. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.uk.wikipedia.org/wiki/Агломерация_міська.
10. Мосиенко Н.Л. Социально-территориальная структура пространства городской агломерации : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. социол. наук: спец. 22.00.04 "Социология" / Н.Л. Мосиенко. – Новосибирск, 2008. – 24 с.
11. Одрехівський М.В. Інноваційна система регіональної агломерації Дрогобиччина / М.В. Одрехівський, О.О. Одрехівська // Регіональна економіка, 2008. – № 2. – С. 228-238.
12. Осоченко І.В. Кластери як форма активізації розвитку інфраструктури регіональних ринків України / І.В. Осоченко // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації. – Сер.: Економічні науки. – Полтава : Вид-во ПУСК, 2006. – № 1 (18). – С. 24-26.
13. Портер М. Конкуренция : учебн. пособ. / Майкл Портер : пер. с англ. – М. : Изд. дом "Вильямс", 2001. – 495 с.
14. Семенов Г.А. Створення кластерних об'єднань в умовах нової економіки : монографія / Г.А. Семенов. – Запоріжжя : Вид-во КПУ, 2008. – 244 с.
15. Сисоєв В.В. Структуризація єдиної системи ресурсного забезпечення силових структур на основі кластерного аналізу / В.В. Сисоєв. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Upsal/2008_5/08ssvbca.pdf.
16. Соскін О. Час навести лад у своєму домі / Олег Соскін // Народ і влада в Україні, 2008. – № 1 (04). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.uncp.soskin.info/print.php?pokaz=2465>; <http://vgolos.com.ua/nagolos/7866.html>
17. Стеченко Д.М. Інноваційні форми регіонального розвитку : навч. посібн. / Д.М. Стеченко. – К. : Вид-во "Вища шк.", 2002. – 254 с.
18. Толстой М.І. Проблеми геоecологічного вивчення рекреаційних зон України / М.І. Толстой // Геоecологія України : зб. наук. праць. – К. : Вид-во "Лібра", 1993. – С. 94-97.
19. Травянюк О.І. Методологічні підходи до визначення кластерної моделі регіонального розвитку / О.І. Травянюк. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DUTP/2007-1/txts/07toimrr.htm>
20. Український радянський енциклопедичний словник: в 3-х т. – 2-е видання. – К. : Голов. Ред. УРЕ, 1986. – Т. 1. – 752 с.
21. Федулова Л.І. Розвиток національної інноваційної системи України / Л.І. Федулова, М.Т. Пашута // Економіка України. – 2005. – № 4. – С. 35-47.
22. Фісун К.А. Методологія програмування розвитку регіонів України / Фісун К.А. – Харків, 2007. – 401 с.
23. Чевганова В. Кластери та їх економічне значення / В. Чевганова, І. Брижань // Економіка України. – 2002. – № 11. – С. 35-41.
24. Чечелюк П. Кластер не пресмыкательство перед западом, а новая инициатива в строительном бизнесе / Петр Чечелюк // Зеркало недели. – 2003. – № 36. – 59 с.
25. Экономический словарь. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.hghltd.yandex.net/yandbtm?url=http://www.5ballov.ru/dictionary/full/397730/28&text=Агломерация>
26. Эффективность муниципальных социальных программ: возможность и необходимость оценки / Александрова А.Л., Садовская З.Л., Страйк Д.Р., Чагин К.Г.]. – М. : Изд-во "Наоми", 2003. – 352 с.

Одрехивский М.В. Методологические подходы к построению моделей интеграции инновационных структур в экономику регионов

Предлагается в основу построения моделей интеграции инновационных структур к экономике регионов положить кластерные модели, как эффективную организа-

ционную форму интеграции субъектов ведения хозяйства по географическому признаку, с целью объединения усилий в определенной сфере деятельности для получения большего синергического эффекта, получения конкурентных преимуществ, активизации экономического и инновационного развития.

Odrekhivskiyi M.V. Methodological approaches to setting the model of integration of innovation structures into the regional economy

The paper offers to take clusters' models as the basis of setting the models of integration structures into the regional economy since they are effective organizational form of integration of economic subjects according to the geographical criteria. It aims at joining the efforts in a certain sphere in order to gain the larger synergetic effect, get competitive advantages and foster the economic as well as innovation development.

УДК 338:658

Асист. Т.О. Петрушка – НУ "Львівська політехніка"

**АНАЛІЗУВАННЯ ВПЛИВУ ЧИННИКІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ
ВПРОВАДЖЕННЯ РЕСУРСООЩАДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Здійснено групування чинників, які мають вплив на ефективність впровадження ресурсоощадних технологій. Визначено послідовність аналізування впливу цих чинників. Встановлено закономірності впливу окремих чинників на ефективність та доцільність запровадження енергоощадних технологій. Розроблено систему критеріїв доцільності інвестування коштів у запровадження енергоощадних технологій.

Ключові слова: ефективність, ресурсозбереження, технологія, чинники впливу, аналізування впливу, інвестування, енергоощадні технології.

Вступ. У сучасних умовах одним з основних чинників, які негативно впливають на конкурентоспроможність продукції більшості промислових підприємств України та, відповідно, зумовлюють скорочення обсягів вітчизняного промислового виробництва, є значний рівень питомих витрат ресурсів на виготовлення продукції, ресурсів, зокрема значна енергомісткість виробництва. Як відомо, енергоємність \$1 ВВП української економіки є у 5-8 разів більшою, ніж у країнах Західної та Центральної Європи. Особливо енергомісткими є такі види економічної діяльності: хімічна галузь (частка вартості природного газу в собівартості продукції цієї галузі становить близько 80 %), металургійна галузь (витрати на використання енергоресурсів у структурі собівартості вітчизняної металопродукції змінюється межах від 30 до 50 %), житлово-комунальне господарство тощо.

Однією з причин того, що багато галузей національної економіки України в умовах світової економічної кризи та подорожчання імпортованих енергоресурсів зазнали істотного скорочення обсягів виробництва, є наявність значної маси застарілих техніки та технології, які застосовуються на вітчизняних підприємствах. Зазначимо, що своєчасний перехід до нових ресурсоощадних технологій дозволив би вітчизняним підприємствам заздалегідь підготуватися до настання фінансової кризи та пом'якшити її негативний вплив на фінансові результати своєї діяльності.

Проблемі аналізування чинників, які впливають на ефективність та доцільність запровадження ресурсоощадних технологій на промислових підприємствах, присвячено значну кількість публікацій, зокрема роботи [1-6]. Однак на сьогодні немає комплексного методичного забезпечення процесу